

ГОДИНА XI.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 27.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Изази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

БАЛКАНСКА ЦАРИЦА.

(Наставак.)

У том часу Станкове слуге јављају, да се с брда спушта велика чета коњаника, те да јури у потеру. Даницу је међутим Станко љуто за срце ујео несвесном припоменом љубавних њихових одношаја; али настоји и опет, да је преласти круном балканске царице. Даница гледа према страни, откуда потера долази, и кличе јој да брже хита. . . Слуге вичу, да је потера већ прешла Морачу, те да се не може више оклевати. Станко, видећи да Даница нипошто не попушта, рећи ће јој, да и у Турака има zgodних девојака. На такав заједљиви приговор Даница ће и њему одвратити шило за огњило, велећи му, да ће и у Црној Гори вазда се наћи добрих јунака, који ће издајницу домовине казнити; па долазећи у све то већи гњев, залети се, да ујагми сабљу од Станкова слуге, те да сама убије одметника и издајницу домаћег прага. Пошто не мога у намери да успе, она се опет обраћа према потери и виче: Ко је јунак, да брже лети и да убије издајницу, а у замену тога да ће добити њезину руку и свеколико имање њезина оца Перуна. . . Станка тај поклик силно раздражи, јуриши на Даницу и ножем је удари, подвикујући јој: „Кад мене нећеш, — нећеш ни другог!“ па са слугама утече. У то је потера стигла са старим Перуном на челу; те тужан отац наиђе на своје мило јединче, које му онесвешћено и у крви огрезло на земљи лежи. Падне на њу и љуто јадикuje, да свака његова реч слушаоцима срце пара. Даницу дирне очева тужаљка, она се поразбере и каже, да јој рана није смрто-

носна. Вели оцу, да није скривила ни његову имену ни његовој части; него као невешта свету и лажи, да је клизнула, ал' није пала, него да му је остала поштеном ћерком. За тим у врло дивној слици наставља, да је она крива као тић мали, који се с гране из гњезда свали, пре но стече лака крила, тако да је и она згрешила; те како је њему доле под граном, да је њој под оном раном: он наг и озебао да нестати може; па ако и ње нестане, онда да ће оца и цео свет овако поздравити:

„Прост бијели ови свијет!
„Просто књазу љубавнику!
„Просто Станку, — ал' не просто.
„Црне Горе издајнику! . . .“

и овим, пуним жива покрета призором завршује се други чин.

Трећи чин почиње разговором између Ђорђа, који се спрема у бој противу брату издајнику, и између кнеза Перуна. Књаз Ђорђе прича старому војводи, како му је небрат Станко с турском војском на Љеш стигао, па да ће на Скадар ударити. — Перун би хтео, да се Скадар брани, а Ђорђе није те мисли, јер да нема довољно снаге, да са пашом Станком у равници мегдан подели, него да им ваља у кршеве узмакнути и тамо Турке дочекати. Перуну се та мисао допадне. Уклони се за један тренутак с позорнице; али се брзо врати и каже књазу, да је из турскога стана дошао у њихов логор Иво, верни Станков слуга. Ђорђе заповеди, да га предаћ доведу, слутећи, није ли му се брат покајао, те је готов, да му у том случају и само своје првенство на владу устуши.

— Чим Ива приведу, он падне на колена и иште милост, да остане правим Црногорцем. Ђорђе му милост подељује, пошто се онако искрено каје, па га почне пропитивати, да ли се и Станко није покајао.

— „Није . . .“ вели му Иво. Ђорђе се чисто згрози на тај одговор, и Богу се тужи, што му је тако чудовиште за брата дао! . . . Окрене се по том к Иву и пита га, да ли му зна казати, „што сад мисли млади паша? . . .“ Иво танко по танко раскаже Станку савколики Станков бојни план и од прилике колико има турске војске са Станком. — Иза тога Ђорђе нареди, да се Иво изведе, па да се сматра без свакога прекора као прави Црногорац, а кнезу Перуну заповеди, да му све војводе на војени савет сазове. Перун махом заповест изврши.

Уђу војводе: Калета, Остоја, капетан Јован, Дабижа, Оливер, Пишо, Хото, Кресо, Васо и Лале. С њима је и кнез Перун. — Окупљеним војводама Ђорђе потанко излаже разлог, због кога ће сутра у бој поћи; а по том издаде им наредбе, где ће који своје место заузети и како ће се сваки владати у сутрашњем окршају. — Слушао сам од Црногораца, који мимо друге људе знају да оцене ваљан бојни распоред, да је књаз-песник, који је већ војске предводио, план тај у својој драми тако вешто удесио, да се није могло никако боље ни згодније. — Пошто је Ђорђе наредбе исказао, приступи му Перун и каже, да у селу Вуковцу има један старац од деведесет лета, родом из Кокота, који зна из мача читати и будућност прорицати; па замоли књаза, би ли дозволио, да тај старац уђе, па да им прорече, како ће се сутра бој свршити. Ђорђе не верује у предрасуде; али пристаје и вели, да се старац уведе. Оригиналан је тај приказ, црпљен из народног празноверја. Старац ступи и корача од војводе до војводе, иштући да му даду мач. Ниједан му од

војвода свог мача не да. Најзад му капетан Јован пружи мач, уз претњу, ако не погоди, да ће му с њим главу одрубити. Старац се тресе; разгледа мач са сваке стране: чуди се; — и док сви унаоколо као занемљени ћуте и пиље у старца, старац се дрхтавим гласом обрне Јовану и пита га: „Оклен ти је гвожђе ово? . . .“ Познао је, да је тај мач с Косова, а неке црвене жице, које му се опажају крај реза, — да су то капи крви: „С Муратове цигерице! . . .“ Он у том гвожђу упознаје Милошев мач. Чати, да га је ратар у сред поља нашао, одмарајући се код плуга; узео га, и одмах волове упрегнуте на сред поља распустио, те да је од милине одмах с њим у планину ускочио, јер му је додир тога гвожђа ужегао у срцу пламен освете, те вели:

„Што ћу причат' даље, што је
С овим гвожђем досад било,
Но најкраће: — у Црној се
Гори оно поштрило! —“

Ђорђе примети старцу, да је то било; него нека каже, ако што знаде, што ће у напред бити. Старац добро завири у мач, па одушевљеним гласом, као какав пророк, узвикне: „Књаже млади, круно сјајна, ти ћеш сутра победити.“ — Опет Ђорђе и војводе желе, да им старац још штогод из мача прочати. Старац се обраћа капетану Јовану и вели му, да ће му саму истину казати, ма га он и оне исте ноћи посекао. Прориче даље, и опет понавља, да ће књаз Ђорђе сутра славну победу одржати; али да му не ће дуго зетски крш у круни сјати. Кад ли, тада — вели — Турци ће освојити и ову нашу малу јуначку бановину, као и сву осталу Србију; а ви ћете се тада измакнути с ове равнице у клисуре, „где валови турског мора неће моћи да истуре;“ али ће вас ти валови заплускивати и сва вам добра поплавити, *осим слободе и наде.*

(Наставиће се.)

ЛИСТИЋИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(*Максим Црнојевић*, трагедија у 5 чинова, с певањем, написао Лаза Костић, за позорницу удесио А. Хаџић, музика од А. Максимовића).

Овогодишњи приказ „Максима Црнојевића“ у уторак 21. јануара не може се рећи да је ијоле заостао иза досадањих. Како је глумачко особље од летос прилично прорешетано, то није ни „Максима“ могла мимоићи клета судба, да му две три важније улоге пређу у сасвим нове руке. Но срећа је то, да се ни Јевросима, ни Максим, ни Анђелија нису морали дирати, а што се придружило старој Јевросими, старом Максиму и старој Анђелији, то је све, с малим само изузетком, са неком врстом пијетета узело у руке посао свој, па са старима створило доста заокружену целину.

(*Концерт Душана Јанковића*, ликовође српског певачког друштва у Руми. — Затим: *Тражи се васпитач*. Шалива игра у 2 дела, с немачког превео М. Х. С.)

У суботу 1. фебруара о. г. приказао се на најпријатнији начин овдашњој публици Србин певач са врло красним средствима. То је био Румљанин Душан Јанковић. И избором песама и извађањем појединих нијеса доказао је млади концертант леп музикални укус и разумевање. Интонација му је што може бити сигурна, фразирање чисто, а глас соноран, али уједно и мек па баш доста и извезбан. Нумере, које је певач по распореду све редом изразио и с укусом отпевао, биле су ово: Маринковићево „Под пенцери — те“ и „Растанак“, из Обе — ове „Портичке немакиње“ арија Масанијелова и романца из Доницетијеве „l' elisir d'amore.“ Уз то је певач — сваки пут на бурно захтевање одушевљене публике — додао још Јенково „Море ми је љубав“ — и ове Зајдове композиције: „Ластавицама“ „Љубица и ружа“ и „Моја лађа“.

Код осталих суделача једино ако би се могла похвалити добра воља, јер ван ње нема ничега за похвалу. Терцет Фијордилиција, Дорабеле и дона Алфонса из Моцартовог „Cosi fan tutte“ тражи и више гласовног фонда и извезбаности, но што има сад у чланова народне позоришне дружине, а Милчинског дует „што у јарком сунцу“ — није био добро ни увећбан, да и не говоримо о сакатом и бесмисленом изговарању и сувише ђачком рекли бисмо: „онако од ока“ схватању темпа и изразовних правила. Но, а соло Милке Максимовићеве било је, најблажије да се изразимо, работа на врсту продукције млађаног каквог ученика на беседама, где се за љубав племенитој цељи много штошта и опра-

шта. Таван, чак и у средњим регистрима форсиран, крт глас без боје и звука није кадар човека квалификовати за соло-певача и интерпрета тако дивне музике, каква је баш у Зајдовој „Домовини и љубави“. Па уза све то још више него почетничка невештина и недостатак естетичке мере у формирању и кретању органа, што гласу пут отвара! Треба ту још добро ићи у школу, али не, не, — треба пре свега имати фонда за обраду: *гласа, гласа!*

Песме је на гласовиру пратио Фрања Петрик. Са толико обзирности, са толико прегорвања и толико дивне вештине уме једино он пратити. Душан Јанковић је проценио то благо те ниједанпут није прераним знаком свршетка окрњио нам уживање у чаробној игри Петрикових прстију, солопевачица пак више се бринула, да јој не би измакао муком испевани аплауз, те је са последњом нотом усплахирено начинила обилгатни наклон а „заслужени“ је аплауз, дабоме, био доста звонак, да је могао заглушити оно неколико тактова Петрикове посвирке.

За концертном је била приказана стара немачка шалива игра „*Тражи се васпитач*“, у којој је Ружић експеловао живом својом игром, а В. Димитријевић дао доказа, да одлучна дара има за приказивање стармалих чавргова. Г.

ПОЗОРИШТЕ.

* (*Јади боног срца*.) Чувени руски писац Владимир кнез Мешчерски огледао је срећу и на пољу драмског песништва. У почетку фебруара о. г. приказала се у петроградском александровском позоришту први пут његова драма „Јади бонога срца“, која је црпена из живота петроградског одличног друштва. Што је најодабраније у петроградском друштву, све се то било искупило у александровском позоришту на представу мешчерскове драме, тако, да и они аристократи и аристократкиње, који руско позориште знају тек по чувењу, нису пожалили труда, да се — огледају у мешчерсковом огледалу. У партеру и ложама било је све у самим скупоценим тоалетама и богатим униформама. Био је присутан на представи и сам двор. Као што јављају новине, мешчерскова драма верно црта карактере оних кругова, које износи на позорницу, ма да по нешто претерује, на прелази по где где у саму карикатуру. Али покрај свега тога публика је била с глумом задовољна, те је писаца изазвала неколико пута. Писац се захвалио, клањајући се из управитељеве ложе.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

31. ПРЕСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 19

У НОВОМЕ САДУ У ПЕТАК 14. ФЕБРУАРА 1886.

ГОСПОЋА ОД СЕН-ТРОПЕЗА.

• ДРАМА У 5 РАЗДЕЛА, ПО ФРАНЦУСКОМ НАПИСАО ЛАМБЕРТ, С НЕМАЧКОГ ПРЕВЕО А. М.

ОСОБЕ:

Гроф Доберив	Милојевић.
Хортензија, његова кћи	С. Вујиќа.
Карло Дарбел	Десимировић.
Ђорђе Морис, бродар	Ружић.
Антоан Косад, његов брат од ујака	Ђурђевић.
Шарлота, косадова жена	З. Милојевиќа.
Ланглоа, краљевски бележник	Банић.
Павлина, његова жена	Л. Хаџићева.
Серван, лечник	Марковић.
Јероним, гостионичар	Добриновић.
Тоанета, његова жена	С. Бркићева.
Доминик	Васиљевић.
Јосиф, слуга	Петровић.

Морнари, радници, жандари. Први раздео догађа се у Паризу, други у гостионици у Арнеју, трећи, четврти и пети у Сен-Тропезу. Други раздео збива се на неколико дана после првог, трећи на шест месеца после другог.

У недељу 16. фебруара: „САБЉА КРАЉЕВИЋА МАРКА.“ Алгоритија у 2 раздела, с песмама, од Ј. Ђорђевића и А. Хаџића, музика од Д. Јенка.

Улазнице се могу добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7¹/₂ А СВРШЕТАК У 10¹/₂ САХАТА.